



Nadesłano: 9.01.2020
Zaakceptowano: 26.03.2020

Sugerowane cytowanie: Skołożyńska K., Wojczyńska A. (2020). *Projekt edukacyjny „Poszukiwacze ukrytych skarbów” jako przykład zastosowania metody Storyline w przedszkolu*, „Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce”, vol. 15, nr 2(56), s. 47-61.
DOI: 10.35765/eetp.2020.1556.04

Karina Skołożyńska

ORCID: 0000-0003-2270-8205

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Anna Wojczyńska

ORCID: 0000-0002-9966-1110

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Projekt edukacyjny „Poszukiwacze ukrytych skarbów” jako przykład zastosowania metody Storyline w przedszkolu

Educational Project “Hidden Treasures Hunters” as an Example of Using the Storyline Method in Kindergarten

SŁOWA KLUCZE ABSTRAKT

metoda Storyline,
projekt edukacyjny,
metody
aktywizujące,
edukacja
przedszkolna,
działalność
studencka

W artykule zaprezentowano metodę Storyline na przykładzie autorskiego projektu edukacyjnego pt. „Poszukiwacze ukrytych skarbów”, zrealizowanego w okresie styczeń–luty 2020 roku. Projekt powstał we współpracy studenckiego Koła Naukowego Pedagogów-Terapeutów „AGO” (WSE UAM w Poznaniu) z Przedszkolem Publicznym nr 110 „Wesoły Domek” w Poznaniu. Głównym założeniem projektu było rozbudzenie ciekawości poznawczej dzieci oraz kształtowanie umiejętności współdziałania w grupie, poprzez zaproponowanie im podczas warsztatów zróżnicowanych aktywności, zgodnych z zasadami metody Storyline, m.in. dzieci pełniły role detektywów rozwiązujących śledztwo o paleontologu, podróżniku, górniku, astronauce oraz pługonurku. W pierwszej części artykułu opisano metodę Storyline w kontekście pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, podkreślając rozwój społeczny i emocjonalny dziecka. W kolejnej części zaprezentowano opis projektu oraz szczegółowy scenariusz warsztatu, dotyczący zawodu paleontologa. W ostatniej części artykułu

przedstawiono wnioski i refleksje autorek w zakresie efektywności metody Storyline w nauczaniu przedszkolnym. W konkluzji, celem artykułu jest zaprezentowanie działalności i twórczości studenckiej w perspektywie praktycznej pracy z dzieckiem oraz zainspirowanie przyszłych i obecnych nauczycieli wychowania przedszkolnego do wykorzystywania własnego potencjału twórczego w pracy z dziećmi.

KEYWORDS ABSTRACT

Storyline method, educational project, activating teaching methods, preschool education, student activities

The article presents the Storyline method on the example of the author's educational project entitled "Hidden Treasures Hunters", carried out from January till February 2020. The project was created in cooperation between the Student Scientific Group called "AGO" (Faculty of Educational Studies, AMU, Poznan) and one of the public kindergartens in Poznan, Poland. The main assumption of the project was to arouse the children's cognitive curiosity and ability to work in a team, by offering them various activities based on the Storyline method. During the workshops, the children were to play the roles of detectives who conducted an investigation concerning the professions of a paleontologist, a traveler, a miner, an astronaut, and a diver. The first part of the article describes the Storyline method in the context of work with preschool children, highlighting the social and emotional development of children. The next part presents the description of the project and a detailed plan of the workshop concerning a paleontologist's profession. The last part of the article presents the authors' conclusions and reflections on the effectiveness of the Storyline method in pre-school education. In conclusion, the article's aim is to present student's activities and creativity in the perspective of practical work with children, and to inspire future and current preschool teachers to use their own creative potential in educational work.

Wprowadzenie

Dzieci w wieku przedszkolnym ujawniają „osobiste, drzemiące w [nich] zasoby, które w przyszłości staną się podstawą kształtowania istotnych życiowych kompetencji” (Michalak 2006: 8), dlatego nadrzędnym zadaniem nauczyciela wychowania przedszkolnego jest stymulowanie wszystkich sfer rozwoju dziecka, m.in. poprzez wykorzystywanie różnorodnych metod nauczania. We współczesnej dydaktyce szczególne znaczenie przypisuje się metodom aktywizującym, które podkreślają samodzielność, zaangażowanie i osobiste doświadczenia dzieci, oddziałując w ten sposób na zwiększoną efektywność procesu nauczania i uczenia się.

Wartość zdobywania wiedzy i rozwijania praktycznych umiejętności przez dzieci oraz kształtowania odpowiednich postaw, podkreślana jest w raporcie UNESCO *Edukacja. Jest w niej ukryty skarb*, według którego organizowanie współczesnej edukacji powinno oscylować wokół „czterech aspektów kształcenia, które przez całe życie będą niejako dla każdej jednostki filarami jej wiedzy: uczyć się, aby wiedzieć, tzn. aby zdobywać narzędzia rozumowania; uczyć się aby działać, aby móc oddziaływać na swoje środowisko; uczyć się, aby żyć wspólnie, aby uczestniczyć i współpracować z innymi (...) wreszcie uczyć się, aby być” (Raport UNESCO 1998: 85). Potrzeba rozwijania wszystkich wyróżnionych filarów wiedzy ucznia uwypukla znaczenie jego praktycznej działalności w kontekście braku możliwości zinternalizowania przez niego wszystkich informacji prezentowanych przez nauczyciela.

Aktywności, które pobudzają dziecko do samodzielnego działania, przyczyniają się bezpośrednio do rozwoju jego mózgu, który „uczy się w wyniku nieustannej stymulacji” (Michalak 2017: 22), ponieważ stale napływające bodźce powodują powstawanie w nim nowych połączeń neuronalnych. Zadaniem dorosłych jest stymulowanie rozwoju dzieci w sposób odpowiedzialny ze względu na zagrożenie, wynikające ze zjawiska przestymulowania, powodującego m.in. stres, poczucie presji i rywalizacji (Piorunek 2016:16). Stanowi to także zagrożenie dla niektórych uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w kontekście zaburzeń koncentracji i uwagi (Kowolik 2005: 15). W związku z tym, w wychowaniu przedszkolnym akcentuje się rolę opieki i kształcenia na najwyższym poziomie (Michalak, Misiorna 2008: 204). Rolą nauczycieli jest planowanie działań edukacyjnych we wszystkich obszarach kształcenia w taki sposób, aby podejmowane przez dzieci aktywności przyczyniały się do rozwijania ich kreatywności i wewnętrznej motywacji do uczenia się. Jest to możliwe m.in. poprzez wykorzystanie w procesie kształcenia dzieci w wieku przedszkolnym metody Storyline, w której dziecko staje się aktywnym podmiotem, dzielącym się swoimi doświadczeniami i w ten sposób współorganizującym (wraz z nauczycielem i rówieśnikami) zajęcia dydaktyczne (Mitchell-Barrett 2010: 17).

Rozwój społeczny i emocjonalny dziecka w wieku przedszkolnym

W okresie dzieciństwa, który wyróżnia się podejmowaniem przez dziecko wielu inicjatyw w celu poznania siebie i najbliższego środowiska, kształtuje się również jego charakter, poczucie własnej wartości i samoocena. Początkowe działania o charakterze skierowanym wyłącznie na własną osobę stopniowo ulegają zmianie, dziecko zaczyna dostosowywać się do osób i przedmiotów znajdujących się w bliskim otoczeniu (Smykowski 2005: 184-185). W tym czasie towarzyszy mu również duża wrażliwość

emocjonalna, uwarunkowana plastycznością układu nerwowego. Rozwój emocjonalny związany jest z naturalną potrzebą dzieci w wieku przedszkolnym, które uczą się „interpretować sytuacje i wpływać na ich zmianę, (...) opanowywać społeczne reguły wyrażania emocji (uwzględniając miejsce i czas), dzielić emocjami z innymi” (Smykowski 2005: 193). Kształtowanie charakteru i poczucia własnej wartości ściśle koreluje z rozwojem społecznym dziecka, które w przedszkolu internalizuje odpowiednie sposoby funkcjonowania w danym środowisku, a więc uczy się nowej roli oraz rozwija swoje kompetencje społeczne. Występuje również ścisła zależność pomiędzy funkcjonowaniem emocjonalnym a społecznym dziecka, tj. mechanizmy regulacji emocji wpływają na jakość interakcji międzyludzkich (Czub, Matejczuk 2015: 20).

Okres przedszkolny charakteryzuje się zmianami w sposobie funkcjonowania dziecka w grupie rówieśniczej. Dzieci odkrywają posiadane zasoby, a następnie dzielą się nimi z innymi podczas tutoringów rówieśniczych oraz współpracy rówieśniczej. Nauczyciel, aranżujący „otwarte sytuacje” w przestrzeni edukacyjnej, umożliwia dzieciom samodzielne konstruowanie wiedzy (Falkiewicz-Szult 2014: 171). Jej zdobywanie oraz kształtowanie umiejętności podczas pracy grupowej przyczynia się do szybszych postępów w rozwoju intelektualnym dzieci, niż miałyby to miejsce podczas pracy indywidualnej, ponieważ podczas współpracy rówieśniczej dzieci mają możliwość poznania różnych perspektyw oglądu danego problemu (Shaffer 2006: 371-372).

Holistyczne ujęcie rozwoju dziecka implikuje rozważania na temat podmiotowości dziecka, prawa do szacunku i wolności, które powinny być uwzględniane w działaniach podejmowanych przez nauczyciela wychowania przedszkolnego. Respektowanie wymienionych praw wiąże się z przygotowaniem otoczenia w taki sposób, aby zaplanowane przez nauczyciela działania motywowały dzieci do samodzielnej aktywności poznawczej (Falkiewicz-Szult 2014: 173). Wśród istotnych kompetencji nauczyciela w kontekście planowania oraz organizowania przez niego procesu kształcenia i wychowania dzieci w wieku przedszkolnym wyodrębnia się „kompetencje prakseologiczne, komunikacyjne, współdziałania, kreatywne, informatyczne, moralne” (Domagała i in. 2020: 376). Kompetencje prakseologiczne, związane m.in. z umiejętnością stosowania różnorodnych metod nauczania, wymagają posiadania zinternalizowanej wiedzy teoretycznej na ten temat. Do przykładów klasyfikacji metod nauczania, które może zastosować nauczyciel, zalicza się m.in. podział na metody asymilacji wiedzy (podające), metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy (problemowe), metody waloryzacyjne, metody praktyczne (Okoń 1987: 254-273), czy rozróżnienie na metody informacyjne i heurystyczne (Więckowski 1993: 232). Współcześnie akcentuje się znaczenie wykorzystywania metod problemowych i poszukujących, które rozwijają kreatywność oraz samodzielne myślenie dzieci ze względu na wymagania nieustannie zmieniającego się świata (Wojciechowska 2014: 305).

Metoda Storyline w edukacji przedszkolnej

Metoda Storyline, nazywana również „metodą szkocką” lub „metodą opowieści wychowawczej”, powstała w latach 70. XX wieku w Szkocji, a jej pomysłodawcami byli Steve Bell i Fred Rendel. Impulsem do stworzenia nowego podejścia w edukacji stał się opublikowany w 1965 roku Raport Szkockiego Departamentu Edukacji (Primary School in Scotland), w którym zasygnalizowano potrzebę umiejscowienia ucznia w centrum procesu edukacyjnego (Chowaniak 2012: 278). Metoda Storyline stanowi propozycję dla nauczycieli respektujących podmiotowość wychowanków, ponieważ rezygnuje się w niej ze słowa „musisz” i zastępuje zwrotem „możesz” (Jadkowski 2004: 40). Podstawowe założenia tej metody bazują na koncepcjach Jeana Piageta, Lwa S. Wygotskiego i Jerome’a Brunera, natomiast współcześnie przyjmuje się również, iż jest ona odpowiedzią na podejście konstruktywistyczne w procesie nauczania i uczenia się. Twórcze zadanie nauczyciela polega na stworzeniu tematycznego programu, zachęcającego wychowanków do aktywnego i odkrywczego uczenia się w grupie, z wykorzystaniem m.in. narracji, fabuły, odgrywania ról, gier dydaktycznych, myślenia problemowego i twórczego, dyskusji grupowej oraz wizualizacji (Jąder 2009: 44).

Elementarnym celem stosowania metody Storyline w pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym jest kształtowanie ich kompetencji społecznych. Podczas wykonywania zadań grupowych rozwijają one umiejętność negocjowania, dyskusowania, prezentowania swoich racji, wartościowania własnych i cudzych pomysłów (Michalak, Misiorna 2008: 205). Nasze obserwacje i doświadczenia wskazują na to, że niektóre rodzaje aktywności zaproponowane podczas warsztatów, realizowanych według założeń metody Storyline, wymagają od dzieci przełamywania własnych barier związanych z występowaniem przed rówieśnikami. Prezentacja realizacji wspólnego pomysłu kształtuje umiejętność słuchania opinii innych osób o ich pracy, co uczy dzieci nie tylko krytycznie spoglądać na własną pracę, ale również przyczynia się do rozwijania umiejętności „konstruktywnego oceniania poglądów innych osób” (Chowaniak 2012: 278). Podczas warsztatów dzieci wyróżniają się nie tylko zaangażowaniem w trakcie prezentowania epizodów przeżywanej historii, ale również samodzielnie proponują modyfikacje konkretnych zadań. Związane jest to z podstawowym założeniem metody Storyline, stanowiącym, że opowiadanie oraz doświadczenia dzieci stanowią kontekst dla procesu uczenia się (Mitchell-Barrett 2010: 15). Omawiana metoda umożliwia również pełnienie aktywnej roli dzieci w organizowaniu zajęć, ponieważ to od „ich zaangażowania zależy rozwój opowiadanej historii” (Michalak, Misiorna 2008: 208). W metodzie Storyline istotne jest, że działania wychowanka i nauczyciela sprowadzane są do aktywnego uczenia się i partnerskiego nauczania.

Struktura każdego scenariusza składa się z epizodów, czyli głównych części opowiadanej historii oraz pytań kluczowych. Wykorzystywane w metodzie opowiadanie

(*story*), stanowi centralną część, tworząc kontekst dla procesu uczenia się (Michalak, Misiorna 2008: 206). Ważną rolę odgrywa epizod wprowadzający, ponieważ ma on na celu wywołanie określonych emocji dziecka, motywujących go do działania (Chowaniak 2012: 279). Jak wynika z naszych obserwacji, zadawane podczas warsztatów pytania kluczowe powodują, iż dzieci są nastawione na rozwiązanie danego problemu, ponadto przez długi czas podtrzymują motywację podczas podejmowania różnych aktywności. Ważne jest to, aby w procesie edukacyjnym nauczyciele wykorzystywali pytania ukierunkowane na wzbudzenie ciekawości, zachęcając w ten sposób do krytycznego myślenia oraz pobudzając dzieci „do dyskusji i wymiany poglądów” (Filipiak 2012: 158). Uwarunkowane jest to wyborem celu edukacyjnego, który dotyczy nie tylko sprawdzenia stanu wiedzy wychowanków, ale również rozwijania umiejętności porównywania, analizowania, uogólniania czy oceniania. Ostatnim elementem w stosowaniu metody Storyline jest możliwość swobodnego doboru tematyki zajęć, która motywuje nauczycieli do kreowania nieszablonowych scenariuszy. W tym zakresie zobowiązani są oni do przestrzegania obligatoryjnej zasady: akceptacji tematyki zaproponowanej przez dzieci. Jest to istotne, ponieważ dzieci pełnią aktywną rolę w procesie planowania zajęć.

Tworzenie projektu edukacyjnego według założeń metody Storyline

Studenckie Koło Naukowe Pedagogów-Terapeutów „AGO”, działające przy Zakładzie Badań nad Procesem Uczenia się na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, w roku akademickim 2019/2020 zrealizowało projekt edukacyjny pt. „Poszukiwacze ukrytych skarbów” we współpracy z Przedszkolem Publicznym nr 110 „Wesoły Domek” w Poznaniu. Udział w projekcie wzięła jedna grupa przedszkolna, do której uczęszcza 25 dzieci w wieku pięciu–sześciu lat.

Podstawowym założeniem projektu było przeprowadzenie dla dzieci pięciu warsztatów, skonstruowanych na zasadach metody Storyline. Na czas trwania każdego spotkania dzieci przyjmowały rolę detektywów starających się rozwiązać przedstawiony w opowiadaniu problem. Podczas „detektywistycznego śledztwa” dzieci poznawały pracę osób reprezentujących nietypowe zawody, tj.: paleontologa, podróżnika, górnik, astronauty, płetwonurka. Poprzez próbę udzielenia odpowiedzi na pytanie: „Czego szuka... paleontolog/ podróżnik/ górnik pod ziemią/ astronauta w kosmosie/ płetwonurek na dnie Morza Bałtyckiego?” dzieci podejmowały szereg aktywności o charakterze ruchowym, plastycznym i muzycznym.

Głównym elementem wszystkich warsztatów była przedstawiona na początku spotkania historia, która wskazywała kontekst sytuacji problemowej, a prezentowane listy od przedstawicieli danych zawodów stanowiły jej kolejne epizody. Treść listów miała na celu rozbudzenie ciekawości poznawczej dzieci oraz zmotywowanie ich do rozwiązywania kolejnych zadań. Każdy scenariusz był skonstruowany tak, aby dziecko w odpowiedni dla siebie sposób dotarło do rozwiązania problemu. Różnorodność aktywności pozwalała dzieciom na pełnienie roli aktywnego badacza, posiadającego wolność wyboru i jednocześnie ponoszącego konsekwencje za swoje wybory. Główną ideą projektu było nauczanie polisensoryczne oraz zorientowane na indywidualne potrzeby dzieci.

Fundamentem działań projektowych była współpraca nauczycieli akademickich oraz nauczycieli wychowania przedszkolnego, studentów i dzieci. Podczas trwania warsztatów uwypuklano znaczenie współpracy rówieśniczej, mającej na celu rozbudzenie motywacji wewnętrznej dzieci, która stanowi jeden z najważniejszych komponentów w procesie uczenia się. Z naszych obserwacji wynika, iż prowadząc zajęcia w takiej formie mamy możliwość zwiększenia zaangażowania uczestników, którzy ponadto motywują się wzajemnie do rozwiązywania następujących po sobie epizodów danej opowieści. Poniżej został zaprezentowany autorski scenariusz zrealizowanego warsztatu, który rozpoczynał cykl spotkań w ramach projektu edukacyjnego pt. „Poszukiwacze zaginionych skarbów”.

Warsztat pt. „Detektywistyczne śledztwo. Czego szuka paleontolog?”

Czas trwania warsztatu: 90 minut

Cele ogólne:

rozbudzenie zaciekawienia światem przyrody;
rozwijanie percepcji wzrokowej i słuchowej;
kształtowanie umiejętności pracy w grupie.

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- wie, na czym polega praca paleontologa;
- wymienia kilka gatunków dinozaurów (triceratops, tyranozaur, stegozaur);
- klasyfikuje dany gatunek dinozaura do roślinożerców lub mięsożerców;
- dopasowuje obrazek do jego cienia, improwizuje ruch i odgłos danego dinozaura;
- mierzy długość za pomocą różnych miar;

- wykonuje pracę plastyczną, uczestniczy w zabawach ruchowych;
- wykorzystuje znajomość zasad podczas pracy w grupie.

Przebieg zajęć:

Epizod I: „Tajemnicza postać”

Osoba prowadząca przedstawia dzieciom historię o rozmowie z mężczyzną w okularach i kapeluszu, ubranym w brązową kamizelkę i trzymającym w ręku młotek, pędzel i lupę. Nauczyciel przyznaje, że nie do końca wie, kim był ten mężczyzna, ponieważ nie zdążył się przedstawić. Dodaje, że w pośpiechu poprosił o przekazanie listu dzieciom, z którego wszystkiego mają się o nim dowiedzieć.

Treść listu: „Drodzy Poszukiwacze Ukrytych Skarbów! Nazywam się Cezary Skamielina i jestem paleontologiem. Piszę do Was, ponieważ słyszałem od pewnej osoby, że jesteście najlepszymi odkrywcami. Jeśli zgodzicie się podjąć kolejne wyzwanie, poznacie kilka gatunków dinozaurów, dowiecie się, dlaczego dinozaury wyginęły oraz zrozumiecie na czym polega praca paleontologa i jak często przydaje mu się „bystre oko”. Czy macie wystarczająco dużo energii, aby wykonać zadania, które na Was czekają? 3... 2... 1... Zacznijmy zabawę tańcem! Cezary Skamielina”.

Epizod II: „Odnaleziona skamielina”

Dzieci otrzymują kolejny list od paleontologa – odczytuje go nauczyciel.

Treść listu: „Witajcie ponownie, Poszukiwacze Ukrytych Skarbów! Czy już domyślacie się, czym zajmuje się paleontolog i czego szuka? (czas na odpowiedzi dzieci). Brawo! Jestem naukowcem i badam dinozaury, które pojawiły się w triasie. Podczas wykopalisk znajduję skamieniałości, czyli zachowane w skałach fragmenty organizmów, np. kości, pióra, ślady, odciski ciała. Jak myślicie, czego można dowiedzieć się na podstawie odnalezionej skamieliny? Jako paleontolog muszę być bardzo uważny podczas pracy, ponieważ nie mogę niczego przeoczyć. Nawet najmniejszy znaleziony szczegół może dać dużo przydatnych informacji, dlatego, drodzy Poszukiwacze, mam dla Was ćwiczenie, które pozwoli sprawdzić Wasze „bystre oko”. Zobaczcie, co dla Was przygotowałem! Pozdrawiam Was serdecznie, Cezary Skamielina”.

Epizod III: „Wyginięcie dinozaurów”

Dzieci otrzymują kolejny list od paleontologa – odczytuje go nauczyciel.

Treść listu: „Drodzy Poszukiwacze Ukrytych Skarbów! Jestem pod wrażeniem, jak sprawnie stworzyliście szkielety dinozaurów. Wicie już, że niektóre dinozaury, np. diplodoki i apatozaury były roślinożerne, a inne, jak tyranozaury i spinozaury, były mięsożerne. Pierwsze z nich jadły liście, trawy i młode gałązki, a pozostałe

mięso. W czasach, kiedy żyły dinozaury, było bardzo niebezpiecznie. Czy macie pomysł, jakie niebezpieczeństwa czyhały na dinozaury? (*czas na odpowiedzi dzieci*). Wiele z nich musiało uważać na drapieżników, np. na tyranozaura czy spinozaura, mających chrapkę na jaja, z których miały wykluć się małe dinozaury. W naszych czasach z jaj wykluwają się węże, żółwie, ptaki. W tym czasie pojawiały się też ciągłe trzęsienia ziemi i wybuchały wulkany. Drodzy Poszukiwacze Zaginionych Skarbów! Sprawdźcie teraz, jak ogromny był Tyranosaurus rex, nazywany królem dinozaurów. Po skończonym zadaniu czeka na Was nagroda! Paleontolog, Cezary Skamielina”.

Tabela 1. Przykład scenariusza z wykorzystaniem metody Storyline

Epizod	Pytania kluczowe	Aktywności uczniów
I. Tajemnicza postać	<p>1. Dlaczego Cezary Skamielina napisał do Was list?</p> <p>2. Co wiecie na temat dinozaurów?</p> <p>3. Do czego Cezary Skamielina potrzebuje wymienionych narzędzi (młotek, pędzel, lupa)?</p> <p>4. Jaki może być temat historii zapowiadanej przez paleontologa?</p>	<p>1. <i>Taniec do piosenki „Veo, Veo”</i>. Dzieci ustawiają się w jeden pociąg i poruszają się w rytm melodii. Reagują na zmianę jej tempa.</p> <p>2. <i>Ukryte dinozaury</i>. Dzieci siedzą w kręgu i podają sobie miskę z lodowymi kulkami, w środku których ukryte zostały figurki dinozaurów. Uczniowie przedstawiają swoją wiedzę osobistą na temat dinozaurów.</p> <p>3. <i>Wehikuł czasu na podstawie Metody Opowieści Ruchowej J.G. Thulina</i>. Dzieci stoją w rozсыpce i starają się odwzorować ruchem opowiadaną przez osobę prowadzącą historię. Treść opowiadania: „Dawno, dawno temu (około 230 milionów lat temu) żyły wielkie gady, zwane dinozaurami. Teraz spróbujmy podskoczyć 1...2...3... Co się stało? Czy widzicie to, co ja? Dlaczego gdy się obrócimy, możemy zobaczyć SPINOZAURA, który właśnie poszukuje pożywienia, próbując upolować jakieś inne zwierzę? Spinozaur jest bardzo duży, dlatego podobnie jak on musimy się teraz poruszać powoli, bardzo powoli tupiąc nogami. Mijamy kolejne drzewa i... przy jednym z nich stoi TRICERATOPS! To dinozaur, który jest roślinożercą. Wiecie co? Triceratops stoi przy bardzo wysokim drzewie i nie może dosięgnąć niektórych liści. Spróbujmy, może nam uda się je dosięgnąć? Ooo! Udało się! Obok triceratopsa stoi drugi roślinożerny dinozaur – to DIPLODOK, który zrzuca z drzewa część listków, które wirują w powietrzu. Aż tu nagle... O nie! Musimy się chować! TRICERATOPS idzie w naszym kierunku – to ogromny dinozaur, który żywi się innymi zwierzętami. Przykucnijmy, tak jakbyśmy chcieli się przed nim ukryć. Nie możemy się poruszyć! Udało się! Czas już na nas! Spróbujmy podskoczyć 1...2...3... i jesteśmy z powrotem w przedszkolu”.</p>

Epizod	Pytania kluczowe	Aktywności uczniów
<p>II. Odnaleziono skamielina</p>	<p>1. Czego można dowiedzieć się na podstawie skamieliny?</p> <p>2. Czy człowiek mógł spotkać się z dinozaurami?</p> <p>3. Kiedy wyginęły dinozaury?</p>	<p>1. <i>Bystre oko, czyli dinozaury w ciemnościach</i>. Dzieci siedzą w kręgu. Losują karty z cieniami dinozaurów, a następnie wyszukują i dopasowują do nich ilustracje dinozaurów.</p> <p>2. <i>„Burza mózgów”</i>. Dzieci starają się odpowiedzieć na pytanie: „Czego można dowiedzieć się na podstawie skamieliny?” Na podstawie listu numer 2. Mają możliwość skorzystania z encyklopedii dla ciekawskich.</p> <p>3. <i>Oś czasu</i>. Osoba prowadząca przedstawia dzieciom oś czasu i opowiada o historii dinozaurów: <i>„Czy, wiecie, kiedy żyły dinozaury? (czas na odpowiedź dzieci). A czy myślicie, że dinozaury mogły spotkać się z człowiekiem? Kiedy powstawało życie na Ziemi, było ono tylko w wodzie. Na samym początku mogłoby się wydawać, że nic się nie zmieniło. Ale jednak powstało coś bardzo ważnego. Małe organizmy, które posiadały wrażliwość. Jak myślicie, jak można nazwać te organizmy? (czas na odpowiedź dzieci). Były to pierwsze komórki. Te komórki łączyły się ze sobą i z biegiem czasu były coraz większe. Aż w końcu powstały z nich pierwsze ryby. Minęło wiele lat, a ryby ewoluowały. Ewoluowały to znaczy, że przystosowały się do nowych warunków. Zmieniały się. Z płetw wyrosły im odnóża. Potrzebowały mniej wody, mogły oddychać, a płetwy przeobraziły im się w odnóża. Po raz pierwszy życie wyszło na ląd, a z ryb powstały płazy. Po wielu latach płazy również zaczęły się zmieniać. Nie potrzebowały już przebywać w okolicy wody, bo nie musiały składać jaj w wodzie. Ich skóra już nie była tak wrażliwa na słońce. Czy macie jakieś podejrzenia, w co przekształciły się płazy? (czas na odpowiedź dzieci). Po płazach nadszedł bardzo ważny czas, który się nazywał erą gadów. Czy potraficie wskazać przykładowe gady? (czas na odpowiedź dzieci). Dinozaury, które żyły 237 milionów lat temu, w okresie nazywanym triasem, były gadami. Spójrzcie na oś czasu. Strzałka wskazuje na okres, w którym dinozaury zaczęły wymierać. Niektórzy naukowcy podejrzewają, że stało się tak, dlatego, że w Ziemię uderzył meteoryt, który wprowadził wiele zmian na naszej planecie, a do których dinozaury nie mogły się przyzwyczaić. Spójrzcie proszę na naszą oś czasu. W tym okresie pojawiają się ssaki, które wcześniej nie mogły się rozwinąć, ponieważ dominowały dinozaury. Teraz nadszedł ich czas. Przez wiele lat ssaki również ewoluowały i pojawiały się nowe gatunki. Kogo możemy zaobserwować na samym końcu wstęgi? (czas na odpowiedź dzieci) Dopiero tutaj pojawia się człowiek, to jest pierwszy raz, kiedy stopa człowieka stanęła na Ziemi. Zastanówmy się teraz, czy człowiek mógł spotkać się z dinozaurem? Jakie wnioski płyną z opowieści?</i></p>

Epizod	Pytania kluczowe	Aktywności uczniów
	<p>4. Dlaczego paleontolog podczas swojej pracy musi być uważny i skoncentrowany?</p>	<p>4. <i>Szkielety dinozaurów</i> Dzieci dzielą się na 3 grupy, losując kolorowe karteczki. Członkowie poszczególnych grup siadają wokół stolików, na których znajduje się namalowany na szarym papierze szkielet dinozaura (tyranozaur, stegozaur, triceratops). Dzieci otrzymują białą farbę, palcem lub pędzlem próbują zamalować poszczególne kości dinozaura. Każda grupa ma za zadanie wymyślić sposób, w jaki mógłby poruszać się ich dinozaur, jaki dźwięk mógłby wydobywać (grr, wr, rraaaa) oraz powiedzieć kolegom, czym się odżywia (na rysunku znajduje się symbol liścia lub mięsa) i co lubił robić. Następnie dzieci siadają wokół wykonanej pracy. Kolejne grupy prezentują przed pozostałymi drużynami swojego dinozaura znalezione podczas wykopalisk oraz przedstawiają realizację wymienionych wyżej zadań.</p>
<p>III. Wyginięcie dinozaurów</p>	<p>1. Czym mogły żywić się roślinożerne dinozaury, a czym mięsożerne?</p> <p>2. Jakie niebezpieczeństwa czyhały na dinozaury?</p> <p>3. Ile mierzyła stopy Tyranozaura?</p>	<p>1. „<i>Burza mózgów</i>”. Dzieci starają się odpowiedzieć na pytanie: „Jakie niebezpieczeństwa czyhały na dinozaury?”.</p> <p>2. <i>Wybuchający wulkan</i>. 5-osobowe zespoły konstruują wulkan z wykorzystaniem takich materiałów jak: taca, butelka, folia aluminiowa/worek, czerwony barwnik, soda, ocet.</p> <p>3. <i>Stopa tyranozaura</i>. Osoba prowadząca prezentuje dzieciom wyciętą z papieru łapę dinozaura, która ma ok. 0,5 m długości. Dzieci mierzą, ile „tip topów” mieści się w wyciętej stopie, a następnie ile dzieci jednocześnie może się na niej zmieścić. Określają długość stopy za pomocą innych przedmiotów, jak: kredki, piórka, klocki.</p>



Fot. 1. „Szkielety dinozaurów”



Fot. 2. „Bystre oko”



Fot. 3. „Oś czasu”



Fot. 4. „Pomoce warsztatowe”

Zakończenie

Zabawa – jako aktywność dziecka, pełniąca istotną rolę w jego rozwoju, stanowiła dla nas podstawę opracowywania scenariuszy warsztatów ze względu na wynikający z niej potencjał w kontekście realizowania określonych działań dydaktyczno-wychowawczych. Zaproponowane dzieciom aktywności o charakterze ruchowym, plastycznym czy muzycznym wpływały na wzrost ich zaangażowania podczas zabaw,

mających jasno określone cele edukacyjne. Zastosowanie metody Storyline podczas warsztatów w ramach projektu „Poszukiwacze Ukrytych Skarbów” stanowiło dla nas wyzwanie, jak również w sposób bezpośredni przyczyniło się do wykorzystania twórczego potencjału podczas planowania atrakcyjnych zajęć edukacyjnych dla dzieci w wieku przedszkolnym. Wykorzystanie motywu rozwiązywania kolejnych problemów i zagadek w trakcie detektywistycznego śledztwa umożliwiło dzieciom poznanie zawodu paleontologa, podróżnika, górnika, astronauty i pletwonurka poprzez podejmowanie rozmaitych aktywności, opisanych w listach od przedstawicieli danego zawodu. Opowiadanie, stanowiące główną oś warsztatów, rozbudzało pozytywne emocje wśród dzieci.

Wykorzystanie metody Storyline, w której jednym z podstawowych założeń jest aktywna rola dziecka we współorganizowaniu zajęć, motywowało nas, jako prowadzących, ponieważ podczas warsztatu odpowiadałyśmy na aktualne potrzeby i pomysły dzieci, które zaangażowały się w opowiadaną historię. Uczniowie mieli poczucie odpowiedzialności i sprawstwa, co wpływało również motywująco na ich zaangażowanie w kolejne zadania. Każde dziecko pragnęło mieć swój wkład na drodze rozwiązywania zagadki, np. poprzez otworzenie listu. Powodzenie zajęć zależało od zaangażowania dzieci w rozwój opowiadanej historii, co udało nam się osiągnąć poprzez stymulowanie chęci przedszkolaków odpowiednimi pytaniami kluczowymi, które mają fundamentalne znaczenie w metodzie Storyline.

Projekt edukacyjny pt. „Poszukiwacze Ukrytych Skarbów” jest przykładem inicjatywy mającej na celu podjęcie współpracy pomiędzy instytucjami w środowisku lokalnym, tj. między uczelnią wyższą a przedszkolem. Współpraca została podjęta z inicjatywy studentek, które są zainteresowane wykorzystywaniem metod aktywizujących w procesie edukacji oraz pragną doskonalić swój warsztat pracy poprzez zastosowanie ich w praktyce. Obserwacja zachowań dzieci oraz podejmowanych przez nie działań stanowi dla nas źródło inspiracji do ewentualnych dalszych badań nad wpływem metody Storyline na proces dydaktyczno-wychowawczy, w edukacji przedszkolnej na określone obszary rozwoju dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju społecznego i poznawczego.

Bibliografia

- Chowaniak J. (2012). *Storyline – metoda stymulująca procesy poznawcze dzieci w wieku wczesnoszkolnym*, [w:] K. Gąsiorek, I. Paśko (red.), *Poznanie świata w edukacji dziecięcej*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, s. 277-289.
- Czub M., Matejczuk J. (2015). *Rozwój społeczno-emocjonalny w pierwszych sześciu latach życia. Perspektywa jednostki, rodziny i społeczeństwa*, Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.

- Domagała D., Marek E., Żmijewska E., Kabat M., Kaźmierska M., Tokaj A., Herman T., Ratajczak A. (2020). *Nauczyciele dzieci*, [w:] H. Krauze-Sikorska i M. Klichowski (red.), *Pedagogika dziecka. Podręcznik akademicki*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, s. 371-405.
- Falkiewicz-Szult M. (2014). *Konstruktivistyczna perspektywa w pracy z dzieckiem w przedszkolu*, [w:] M. Magda-Adamowicz, A. Olczak (red.), *Pedagogika przedszkolna: oblicza i poszukiwania*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, s. 168-177.
- Filipiak E. (2012). *Rozwijanie zdolności uczenia się. Z Wygotskim i Brunerem w tle*, Sopot: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Jadkowski K. (2004). *Storyline: narracja, ekologia, skuteczność. Translacja storyline – neuroprogramowanie lingwistyczne*, [w:] G. Gajewska, A. Szczęsna, E. Rewińska (red.), *Warsztat opiekuna-wychowawcy młodszych dzieci. Scenariusze z zastosowaniem opowieści wychowawczej*, Zielona Góra: Pracownia Edukacyjno-Konsultacyjno-Wydawnicza „GAJA”.
- Jąder M. (2009). *Efektywne i atrakcyjne metody pracy z dziećmi*, Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”.
- Kowolik P. (2005). *Nadpobudliwość psychoruchowa dzieci w młodszym wieku szkolnym: wprowadzenie do tematu*, „Nauczyciel i Szkoła”, nr 1-2 (26-27), s. 10-24.
- Michalak R. (2006). *Dojrzałość szkolna w świetle zadań rozwojowych dziecka*, [w:] R. Michalak, E. Misiorna (red.), *Konteksty gotowości szkolnej*, Warszawa: Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, s. 8-14.
- Michalak R., Misiorna E. (2008). *Storyline kontekstem nabywania umiejętności uczenia się*, [w:] E. Filipiak, *Rozwijanie zdolności uczenia się. Wybrane konteksty i problemy*, Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, s. 204-209.
- Michalak R. (2017). *Neurokognitywne uwarunkowania przestrzeni rozwoju dziecka*, [w:] H. Krauze-Sikorska, M. Klichowski (red.), *Świat małego dziecka. Przestrzeń instytucji, cyberprzestrzeń i inne przestrzenie dzieciństwa*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, s. 15-32.
- Mitchell-Barrett R. (2010). *An analysis of the Storyline method in primary school; its theoretical underpinnings and its impact on pupils' intrinsic motivation*, University of Durham, In: Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctorate in Education. http://etheses.dur.ac.uk/487/1/RMB_Ed_D_Thesis.pdf?DDD29+ (dostęp: 02.04.2020).
- Okoń W. (1987). *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Warszawa: PWN.
- Piorunek M. (2016). *O potrzebie pomocy. Otwarcie dyskursu*, [w:] M. Piorunek, J. Kozielska, A. Skowrońska-Pućka (red.), *Rodzina – Młodzież – Dziecko. Szkice z teorii i praktyki pomocy psychopedagogicznej i socjalnej*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, s. 13-20.
- Schaffer H.R. (2006). *Rozwój społeczny: dzieciństwo i młodość*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Smykowski B. (2005). *Wiek przedszkolny: jak rozpoznać potencjał dziecka?*, [w:] A.I. Brzezińska (red.), *Psychologiczne portrety człowieka*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, s. 165-206.

Więckowski R. (1993). *Pedagogika wczesnoszkolna*, Warszawa: WSiP.

Wojciechowska K. (2014). *Metody aktywizujące w pracy nauczyciela przedszkola*, [w:] M. Magda-Adamowicz, A. Olczak (red.), *Pedagogika przedszkolna: oblicza i poszukiwania*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, s. 303-312.

ADRES DO KORESPONDENCJI

Karina Skołożyńska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
e-mail: karina.skolozynska@gmail.com

Anna Wojczyńska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
e-mail: aniawojczynska@gmail.com